

KARYS

Elina sykt savaitėje

Kaina: 3 mėn. 10 auks.,
6 mėn. 20 auks., 12 mėn.
35 auks. Atskiri numeriai
— 88 skaitikų. —

Adresas: Kaunas, Lel-
svės Aleja 12 Nr. „Karys“
Redakcija. Telef. 90 Pn.

Nr. 38 (122)

Kaunas, 1921 m. rugsėjo mėn. 22 diena.

III metal.

Lietuvos Kary!

Skaityk ir kitus ragink skaityti „Kary“. Jame rasi daug naudingų pamokymų kariui ir piliečiui.

Todel visur (knygynuose, stotyse, pas laikraščių pardavėjus, skaityklose) reikalaukit „Kario“.

J. El.

Ženeva arba daina be galo.

Taip išsireiškėm ne todėl, kad nenorėtumėm susilaukti Ženevoj laimingų derybų vaisių, bet todėl, kad ten vis neprieinama prie nieko tikro. Kaip lietuviai, taip lenkai, taip Tautų Sąjunga ir jos atstovas p. Himansas—visi matomai šiandien nori žūt būt išspręsti lietuvių ir lenkų ginčą, o šis, palyginant tas gulbės, lydzio ir vėžio vežiamas vežimas, vis tebestovi vietoj. Kodėl taip yra? Todel kad Tautų Sąjunga vaidina mums žinomą „Konsilium facultatis“. Norima rašyti receptas, o tinkamų vaistų vis nerandama.

P-as Hymansas parašė labai palankų lenkams proektą, kuriuo numatoma prijungti Lietuvą prie Lenkijos. Tačiau lenkai greičiausiai „del akių“ tuo proektu nepatenkinti.

O lietuviai tą projektą atmetė ir savo pasiūlė. Kadangi jis yra labai svarbu mums visiems žinoti, ypač kada plinta visokių gandų, tai čia jį išties ir išskeliam.

1. Lietuva ir Lenkija pripažįsta vieną kitą nepriklausomomis valstybėmis su visomis iš to einančiomis išvadomis.

2. Siena tarp Lietuvos ir Lenkijos, pradedant nuo Vokietijos, eis antrąja Maršalo Fošo linija (nustatyta 1919 m. VII—27 d.) ligi susitikiant jai prie Nemuno su Curzono linija; toliau Curzono linija ligi jai susitikiant prie Svisločio upės su Lietuvos Rusų Maskvos sutarties linija (paliekant Gardiną Lietuvai), toliau Maskvos sutarties linija ligi Berezinos upės įtakos į Nemuną; toliau į rytus ligi Rygos sutarties sienos, ir toliau į šiaurę Rygos sutarties siena ligi Latvijos sienos.

3. Lietuva pasižada Tautų Sąjungai sudaryti Vilniaus teritorijoj autonomini vieneta. Jo siena eis maždaug pirmąja Fošo demarkacijos linija (išilgai ir penkis kilometrus į vakarus nuo Daugpilsės-Vilniaus-Gardino gelžkelio). Ją nustatant, privalo būt priimta domėn suinteresuotų valstčių valia.

Kario administraciją

praneša, kad „Karys“ bargan nesiuntinėjamas. Kas nori jį išsirašyti, turi ir pinigų kartu atsiųsti.

4. Autonominis seimas Vilniaus teritorijai su teise leisti įstatymus kalbos, mokymo, ir tikybos srityse, taip pat ir vietos administracijos ir kitais klausimais, kuriuos jam pėvestų bendrasai Lietuvos Seimas, išrinktas esamuojų rinkimų įstatymu. Autonominės dalies valdininkai, kiek galima, parenkami iš vietos žmonių. Autonominė dalis siūnčia Lietuvos Seimui atstovus, renkamus bendruojų Lietuvos Respublikos įstatymu. Šie atstovai balsuoja visus klausimus, išskyrus tuos, kurie pavesti autonominiam seimui.

Penktasai Hymanso projekto straipsnis, kalbantis apie autonominės teritorijos kariuomenės sudarymą, visai mūsų nepriimamas.

6. Lietuvių kalba — oficialė kalba visoj valstybėj, Vilniaus teritorijos autonominiam seimui prašant, lenkų ar kitos tautinės mažumos kalba gali būti paskelbta taip pav. oficialė kalba autonominės teritorijos sienose.

7. Lietuva laiduoja Tautų Sąjungai plačiausias teises visomis etnografinėmis mažumoms mokymo tikybos, kalbos ir draugijų teisės srityje.

8. Užsienio politikos ryšiui palaikyti sudaromas bendras sekretoriatas su lygiu skaičium Lietuvos ir Lenkijos valdininkų. Jo tikslas būtų studijuoti klausimus, kurie bendrai interesuoja abu kraštus. Jie pėruoš bendrą raportą periodinėms dviejų vyriausybių konferencijoms. Bendrųjų organų su sprendžiamu balsu nei užsienio politikos klausimais, nei kitose bet kuriose srityse Lietuvos valdžia yra nusistačiusi nepriimti.

9. Lietuva sutinka sudaryti apsigynimo militarinę konvenciją prieš bendrus priešininkus, bet tik tuomet, kai Lenkijos sienos bus galutinal nustatytos ir Didžiųjų Valstybių pripažintos. Abi Vyriausybės bendrai sprendžia, kuomet yra apsigynimo karas ir tik šį klausimą pozitingai išsprendus, kitas kraštas turi duot užpultam pagalbos.

10. Abu kraštai sutinka padaryti ekonominę konvenciją. Abu kraštai sutinka sudaryti bendrą ekonominį sekretoriatą, po 3 valdininkus iš kiekvienos pusės. Jo tikslas bus studijuoti ekonominio susiartinimo ir vienodos muitų politikos sistema, bet ne naikinant tarp dviejų valstybių muitų sienos. Be to, ekspertai studijuotų galimumą susiartinimo monetos sistemos srityje ir kitus bendrojo intereso ekonominius klausimus.

11. Lietuva suteiktų Lenkijai laisvą priėjimą prie jūrų ir abu kraštai duoda vienas antram laisvą tranzitą. Lietuva sutinka leisti Lenkijai naudotis Klaipėdos uostu visų kategorijų transportams, bet karo tarp Lenkijos ir trečios viešpatijos metu, jei Lietuva jame būtų neutralė, Lenkija neturės teisės naudotis Klaipėdos uostu karo medžiagos transportams.

12. Kilus nesutikimams, interpretuojant šią sutartį, ginčą riš Tarptautinio Teismo Rūmai. Nesusi-pratimus, vykdant šią sutartį, riša Tautų Sąjungos arbitras, abiem kraštams sutinkant, paskirtas.

13. Abu kraštai, norėdami ateity padaryti šioj sutartyj atmainų, praneša tai Tautų Sąjungai.

14. Kiekvienas kraštas turi teisės atsisakyti nuo šios sutarties, pranešęs tai kitam kraštui ir Tautų Sąjungai. Sutartis nustoja savo galios praėjus 2 metams nuo dienos to pranešimo.

Palyginant šį lietuvių proektą su Hymanso proektu, į akis metasi didelis skirtingumas. Kiek šis gina Lietuvos nepriklausomybę, tiek Hymanso proektas ją laužo.

Šiandien dar neturim žinių, kaip bus priimtas lietuvių atsakymas. Todėl ir sunku spręsti apie derybų vaisius. Tačiau mūsų žodis tartas. Dar kartą iškelėm savo teisėtus ir šventus dėsnius su lenkais susitaikyti ir atgal nežengsim. Laikas jau būtų lenkams susiprasti, o Tautų Sąjungai ir p. Hymansui pabaigti liūdną „dainą be galo“.

Belgija.

Parengimas atsargos karininkų kadro.

(iš *La Revue d'Infanterie* 347 Nr.).

Atsargos karininkų kadras parengiamas tam tikrose pėstininkų, raitininkų, artilerijos ir inžinerijos mokyklose.

Šių mokyklų tikslas—suteikti kariams reikalingų žinių, kad jie galėtų valdyti ir turētu pakankamai žinių ir nurodymų einant skyrininko arba būrininko pareigas.

Pėstininkų mokyklose mokslo metas tęsiasi 6¹/₂ mėn., kitų rūšių kariuomenės—8 mėn.

Pabaigę mokslą mokykloje, kanai išleidžiami vyresniojo puskarininkio (sergent) laipsnyje ir laikomi kandidatais į atsargos karininkus. Kad įgytų atsargos karininko laipsnį (sons-lieutenant de réserve), jie privalo atlikti dvejus 3-jų savaičių tarnybos pakartojimo pašaukimus tuo pat laiku, kuomet šaukiami yra jo amžiaus vyrai ir eina jo korpuso manevrai ir šaudymas. Be to jie turi laikyti tam tikrus kvotimus iš bendro karo mokslo ir komandavimo.

Atlikę pirmąjį šaukimą ir išlaikę kvotimus jie pakeliami yra į aukštesnį „adjutanto“ laipsnį.

Atlikę antrąjį šaukimą ir įeigę išbuvo dvejus metus sous-officier laipsnyje jie pakeliami į atsargos karininko laipsnį (sous-lieutenant de réserve).

Aks.

Tarybų Rusija ir Lenkai.

Užsienio spauda daug kreipia paskutiniu metu dėmesį į vis blogėjančius tų dviejų valstybių santykius.

Lenkų užsienių ministeris Skirmuntas pasiuntė Tarybų Vyriausybei notą, kurioje kaltino ją nepildant Rygos sutarties.

Į tą notą bolševikai atsakydami, negincijo Rygos sutarties nepildymo, tik primė lenkams ir jų prasizengimus, būtent: palikimą įvairių Tarybų Rusijai priešingų (Savinkovo, B.-Balachovičiaus ir t.t.) organizacijų.

Politinėse sferose padėtis skaitoma gan sunkiai. Tarybų Rusijos atstovas Varšuvoje Karachanas nors ir stengias savame pusiau—oficioze (Varšavskij Golos) parodyti Tarybų Valdžios taikingumą, vienok tikrumoje, kas kita pasirodo.

Atvykus į Varšuvą naujam Tarybų atstovui, nors paviršutiniai santykiai ir laikosi po senovei geri, bet tarybų aglutai uoliai varo savo politiką visur sukele streikų ir nepasitenkinimo vidui.

Apie tai lenkų Vyriausybė neseniai savo notoje buvo nurodžiusi. Lenkų spauda ir gi daug komunistų dabartinei Lenkijos valdžiai priešingų veiksmų nurodo. Jų tarpe—šelpimas komunistinių organizacijų pinigais, literatūra, agitacija ir t. t. Tardyma

Susitinkamos kautynės.

Puolimas visuomet ir visų pripažįstamas tinkamesniu kautynėms vesti būdu ir todėl aktyviai pradžiai visi įvairių armijų statutai priduoja svarbios reikšmės.

Siekimas pulti, padėtas įvairių armijų mokymo pagrindan, praktikoje veda prie to, kad susitinkamos kautynės esmėje yra normalinis kautynių pavidalas šią laikų lauko kare.

Žinoma, armijos kova dažniausia turės maišytą pobūdį: vienos armijos dalys puls ginančiąsias priešininko dalis, kitos dalys ves susitinkamas kautynes, o trečiosioms gal teks gintis. Kova išsiskaidys į atskirus kautynių židinius, sujungtus bendra idėja.

Paprasčiausias kautynių pavidalas—gynimasis kiekvienam suprantamas. Svarbiausia jų žymė—vietoje laukti ateinančio priešininko—išanksto išrinktoje ir priruoštoje pozicijoje. Šis veikimo būdas teikia tam tikros materialinės naudos (patogumo) bet moraliu žvilgsniu jis daro neigiamos įtakos

Tiek pat aiškus yra ir kitas kautynių pavidalas, priešingas gynimuisi,—būten, puolamosios kautynės. Svarbiausia jų žymė—ėjimas į priešą, kuris gali būti arba vietoje, t.y. prisirengus gintis, arba gali irgi eiti atkelia į savo priešininką, t.y. pulti. Šiuo pastaruo-

ju atveju ir įvyksta susitinkamos kautynės.

Taigi susitinkamų kautynių charakteringas pavidas bus dviejų vorų susidūrimas, einant prieš vieną kitą. Bet, jei vienas priešininkų išsisi ir, gavęs žinią apie priešų puolimą, nesuskubs ar nepanorės prisiruošti gintis, o ims irgi pulti, tai rezultate irgi turėsime susitinkamas kautynes.

Kautynių tikslas yra sunaikinti priešininką (t.y. arba jo sunaikinimas tiesioginė žodžio prasmė arba nelaisvėn paėmimas*).

Šis tikslas niekad nebuvo pasiekiamas gynimosi; tiktai puolimas gali šį uždavinį išrišti teigiamoje prasmėje. Ši tiesa, daug kartų patvirtinta Didžiojo Karo laukuose, dabar jau nebereikalinga įrodymų.

Lietuvių armija, skaičiumi daug mažesnė už savo aiškaus, numatomo priešų armiją, ateityje negalės remtis gynimasi, kad nedavus priešininkui vieno šanso viršaus išnaudojant jam savo skaičiaus pranašumą.

Mokėjimas vesti susitinkamas kautynes įgyja pas mus ypatingos reikšmės. Kai kurie mano, kad mūsų karo lauko sąlygos, jėgų santykiavimas, turi priversti

* Koro tikslas, bendrai kalbant, yra stengimasis priversti priešininką atsisakyti priešintis t.y. prisipažinti nugalėtu. Tasai tikslas ir bus pasiekiamas griežčiau, jei kiekvienų kautynių uždavinys bus—naikinti priešą.

parodę, būk kal kurie net oficialūs rusų atstovai yra painioti į vietinių komunistų veikimą.

Rusų atstovybės oficiozas „Varšavskij Golos“ žydarytas.

Lenkų laikraštis „Kurjer Poranny“ tiesiog klausia: Ar yra prasmės tokioje padėty palaikyt Lenkilai su Tarybų Rusija diplomatinis santykius?

Be to viso dar lenkų visuomenė yra griežtai pasipiktinusi rusų elgesiu su Lenkijos atstovais Maskvoje. Duokim, viena komisijų keletą mėnesių turėjo gyventi vagonuose, nes Rusų valdžia nerado galimybės suteikt jai butą. Galų gale minėta komisija kurios tarnautojų skaičius siekia 80 asmenų gavo vos 12 kambarių. Yra ir daugiaa demonstratyvio lenkų atstovų neigimo faktų.

Tas visa sukelė lenkų visuomenės gilų pasipiktinimą.

Iš Maskvos buvo skubiai iššauktas lenkų atstovas Filipovičius. Varšuvoje įvyko šiam reikalui pavęstų keletas Ministerių Kabineto posėdžių.

Pasakojama būk buvęs net svarstomas klausimas —visai nutraukti santykius su Tarybų Rusija.*) Ministerių kabineto krizis šį klausimą kiek sutrukdė.

Br—las.

Brundalas.

Lietuvos svečiai.

Ypač šiuo metu labai daug svečių aplanko Lietuvą. Jie važinėja įvairiais ir savo asmeniniais ir draugijų bei valstybių reikalais. Daug kas parašo savo įspūdžių.

Tie žmonės veikia mūsų nepažindami, gerai nesupratę gyvenimo sąlygų nei žmonių būdo drįsta išsyk daryt griežtus sprendimus, mėto aštrius bruožius, kurie neva apibudina čionykstę buitį.

*) Tai jau įvyko.

Red.

mus atsisakyti nuo kautynių vedimo šių dienų manevrų karo sąlygomis ir imtis partizanų veikimo būdų, veikiant mažomis rinktinėmis, batalionais ir net kuopomis operuojant priešininko užpakaly, ardant jo susisiekimą, darant netikėtus puolimus ir vengiant veikti didelėmis suspiestomis dalimis.

Galima tikrai pasakyti, kad toks veikimo būdas nepadarys mus nugalėtojais. Nekalbant jau apie tai, kad nevisur mes rasime vietos gyventojų užuojautos, be kurios partizanų veikimo sėkmingumas nėra galimas, — tie veiksmai niekad dar nėra davę sprendžiamų rezultatų t. y. jie negali sunaikinti priešininko jėgas.

1812 metų karas, Rusų karai Kaukaze, šiaurės karas su pietais Šiaurinėje Amerikoje, aiškiai rodo, jog partizanų karas, kaip savarankiškas veikimo būdas, negali priversti priešininką atsisakyti nuo priešinimosi, o per tai nesuteikia pergalės.

Partizanų karas gali tikrai papildyti luko karą suspiestomis jėgomis. Lenkai, 1920 m. vasara karą su bolševikais laimėjo daugiausia prancūzų komandavimo dėka, kurie griežtai pasmerkė partizanų karą ir priverstė lenkų vadus mesti šį kariavimo būdą.

Net Rusų namų kare, partizanų veikimas yra tik paspirtis kiekvienai pusei.

Tos ar kitos pusės laimėjimas buvo visados kau-

Be to viso dar tiems aprašinėtojams tiksliai darbu atlikti neleidžia gan dažnai neigimas mūsų reikalų, priešingumas mūsų siekiams.

Tai vienas tokių korespondentų (Južny!) deda rusų laikrašty „Obščėje dielo“ įspūdžius:

„Kedainiai... Lietuva... Perone juda, tai ryškiai pasirodydami žibintuvų šviesoje, tai vėl nugrimzdami į patamsį kartų figuros. Jos pusiau rusų, pusiau lenkų uniformoje (?) kepurijų lankeliai lenkiški: amaraute. Prie durų vedančių į stoties vidurį dižurno sargybinis šautuvą ant diržo per petį perkores. Išviršinis vaizdas—turi apsilaidimo pažymių. Veiduose nuobodis ir nepatenkinimas. Dažnai girdėt rėkaujant ant keleivių, kartais gi girdėt ir rusų keikimai“...

Korespondentas apibendrina tą savo ūpą ir stengias sudaryt vaizdą, būk Lietuva tai yra kurčiausia šalis, kur tik žiovulys ir nuobodys bei nepasitenkinimas viešpatauja.

Šis rusų laikraščio korespondentas dar turi ir specialį uždavinį: parodyt, kad Lietuvoje dauguma rusų, kad čia rusiškas ūpas. Todėl čia tam korespondentui ir pasitaiko „palinkę, liūdnos barzdotos figuros“ kaip tik tokios, kokios esti Rusuose.

Toliau dar pridėtas visai išmanytas atviras kyšių ėmimo vaizdas. Išsyk matyt baurus prasimanymas!

Be to kito nieko ir neprisieina laukti iš rusiškųjų klajūnų. Jie klaidžioja po pasaulį tulžies pilni ir niekina visa tą, kas ne jų. Mes žinom, kad ir tarpe mūsų pasitaiko peiktinų reiškinių. Tačiau tie korespondentai nepasako, kad tai yra kaip tik baurus rusų palikimas. Bet iš jų mes nepinam vainiko, kaip mūsų priešai daro.

Šis korespondentas duoda progos priminti mūsų sargybiniam stotyse ir bendrai visiems kariams nedaryt to, kuo mūsų priešai paskul džiaugiasi. O jie iš adatos moka vežimą paskaldyti.

tynių suspiestomis jėgomis vaisius.

Mums reikia mokytis vesti susitinkamas kautynes suspiestomis jėgomis, kadangi tai yra vienintelis būdas nugalėti didesnę už mus priešininką.

Apystovos netikrumas bei neaiškumas kare yra normalis reiškinys; ypač tai žymu susitinkamuose susirėmimuose; galima pasakyti, kad svarbiausia susitinkamų kautynių ypatybė yra apystovos netikrumas bei neaiškumas, o dėl to ir atsitiktinybių gausumas. Vokiečių supratimu, netiksliai žinoma, apystova turi sudaryti sąlygas puolimui, o staigus, energingas puolimas turi sudaryti patogią apystovą. Jie sako: „jei apystova abejotina ir neaiški, kaip dažnai atsitinka kare, tai visada geriau yra veikti aktyviai ir tuo palikti sau veikimo laisvę, negu laukti priešininko nurodymų. Griežtas nusprendimas ir jo įgyvendinimas tikrina laimėjimą (sėkmę)“.

Kadangi iš vienos pusės tikroji apystova aiškėja tikrai pačioms kautynėms vystantis, ir tai nepakankamai tiksliai ir pilnai, o iš kitos pusės vyresnis viršininkas privalo iš anksto turėti pačiuose bendruose ruožuose savo rinktinės pradedamąjį ištiesimo planą, netikėtam susidurimui pasitaikius, — tai iš čia seka kordinalinis susitinkamų kautynių įstatymas — reikalingumas kal

Mažiukai menininkai.

„Karių Kliubo“ salėje praėjusią savaitę buvo surengta Pirmoji Lietuvos Vaikų Prieglaudų darbų paroda.

Įdomi, svarbi tai naujienai. Kitur jau senai sekama vaikų kuriamųjų pajėgų augimas, kad juos galima būtų tinkamai auklėti, kad išsiskyrę pastebėti mažiuko gabumus, duoti jiems tinkamą paspirimą. Lietuvoje tai yra pirmas žingsnis. Kol kas tai tik prieglaudų vaikų darbeliai išstatyti. Reikia tikėtis, kad ateity tokios parodos bus kiek plačiau organizuojamos. Tiesa, ši paroda turi ir savo tikslą — palaikyti prieglaudas, bet ir tuomet kada būtų išstatytos visų Lietuvos vaikų darbai ir tuo pačiu paroda įgytų daugiau svarbos, minėtas tikslas ir gi būtų pasiektas.

Mūsų visuomenė dar, reikia prisipažinti, nemoka tinkamai įvertinti panašių įvykių. Parodą gan mažai lankė. Tik žydų mokyklos gausiai sales pripildydavo. Lietuviai gi savo nerangumu ir čia pasižymėjo.

Patekus į gan gražiai išpuoštą parodos salę išsiskyrę pagauna, jaukus ūpas. Čia išstatyta įvairių — įvairiausių vaikų dirbinių pradėdant iš molio nulpdytu slietu baigiant visai žmoniškai sukaltais bačiukais. Kad ir mažiausiam darbely apskiai matyti vaikų kūrybos žymių. Ši kūryba ypač ryškiai matosi didžiąją parodos dalį užimančiuose meno kūriniuose. Vaikų amatininkų darbai yra mažiau įdomūs. Dar gi ma-nyčiau ne visai yra racionalu 10—11 metų mažiuką versti siūti batukus, ar dirbti kibirą. Geriau būtų, kad jų kiek galima daugiau turētu progos savo skonį auklėti. Padirbtų daikto reikalingumas, čia man rodos yra antraeilis dalykas.

Maži kūrėjai, jei tik jie turi laisvės kiek nors ir dar jei atsiranda, sumanus, atsargus patarėjas, kas retai pasitaiko, — labai įdomių ne tik kaip vaikų darbas daiktų padirba. Jų fantazija yra tiek gyva, dar jokių abejonių nesuvaržyta, jos vaizdai tokie švelnūs, kartu ir stiprūs, kad kiekvienas dar gi ir menininkas su didele sau nauda gali jų kūrinius žiūrėti.

Todel daugiausia ir kreipsiu dėmesio į meno kūrinius.

Viso parodoje dalyvauja 15—16 prieglaudų. Jų tarpe žymiąją vietą be abejo užima Kauno prieglaudos.

Reikia turėti omeny, kad šiuo metu prieglaudose gan žymi auklėtinių dalys, tai yra ar Didžiojo ar dabartinio karo aukos.

Netekę tėvų našlaičiai, ar tik su tais karo linijų perskirti jie čia rado prieglaudas. Visos tos įstaigos žymiai palaikomos Amerikos tam tikslui atvykusios komisijos. Bet tų lėšų be abejo neužtenka.

Gerai žmonės kiek aukoja, šiek tiek valdžia duoda, taip ir gyvena jie lig šiol.

Bet kadangi ir tai dar ne per koks prieglaudų gyvenimas, ypač tų kurias visuomenės organizacijos, kaip L. M. Globos Kom-itas, išlaiko, tad jos ir sumanė šią parodą.

Suprantama, kad visi eksponatai ir yra parinkti tokie, kurie gali būti šlokiu ar tokiu būdu pirkėjams naudingi. Todel iš molio vaikams duota lipdyti ne tai, kas jiems rūpėjo, bet įvairios peleninės, puodeliai ir t. t.

Vaikų darbo būta, matyti, labai sunkių sąlygų, kas aišku iš to net, kad medžiaga, kuri pasitaikė ir kreipė mažųjų kūrybą į tam tikrą sritį. Viena prieglauda veik vien molio išdirbinius, kita šlaudų įvairias pintines, trečia mezginių atsiuntė.

Mokytojų ir vadovų nemokėjimas vaikams padėti dirbti labai dažnai pasirodo įstatytuos darbeliuose.

Ir štai nežiūrint visų minėtų nepatogumų vaikai sugebėjo šią įdomaus padaryti.

Įdomus kolektyvių vaikų darbas, kurs bendrai mano nuomone, turėtų būti plačiau praktikuojamas. Dabar iš molio padaryta (kolektyviai) pasakai — „Vilkas ir Septynios ožkos“ — iliustracija.

Tiesiog stebina drąsi mažo lipdytojo kompozicija: rugių laukas, kurį vaizduoja keletas į molį įsmeigtų degtukų, kurių viršūnės varpoms vaizduoti aplipdytos molio gabalėliais.

Ištikro, nuostabi parugė! Taip pat greit, mažai sukant galvą, bet vis gi gan racionaliai vaizduojami vaisių medžiai, laivelis, fotografinis aparatas ir kiti mažųjų menininkų pastebėti daiktai.

Juozas Mozelis tiesiog nustebino visus savo me-

kurio nusistatymo iš anksto.

Susitinkamuose susirėmimuose abi susirėmusios pusės stengiasi pasiekti tikslų, į kuriuos priešininkas yra užėmęs kelius. Tuo būdu kautynės pradėdamos kova dėl veiksmų pirmenybės užgriebimo. Ta kova baigiasi tuo, jog viena pusė pasijunta netekusi savo veiksmų laisvės, tuo tarpu kai kita tebeturi ją. Tuo išsprendžiamas pirmasis susitinkamų kautynių uždavinys — užgriebimas į savo rankas pirmenybės ir atėmimas priešininkui veikimo laisvės.

Paskui turi būti išrištas antras susitinkamų kautynių uždavinys — atakuoti ir sumušti priešininką, kol jis dar neišnaudojo gynimosi gerumų.

Priešininkas neišturėjęs susitinkamose kautynėse spaudimo nestengia susivaldyti bei susiklausyti, todėl energingas persekiojimas yra trečiasis kautynių uždavinys.

Tarp susitinkamų kautynių savumų pažymėtinas jų užmazgos pobūdis: čia nėra vietos metodizmui, kuris reikalingas, pav., atakuojant sustiprintą poziciją. Čion gi dėl to, kad priešininkas irgi veikia ir, gali būti, energingai veikia, nėra galimybės sutraukti kariuomenę į priruošiamąsias pozicijas, kol žvalgyba išaiškina apystovą, sustatyti smulkų veiksmų planą, rūpestingai išskirstyti roles (vaidmenis) ir t. p. — visa

tai priverstų pamesti iniciatyvą; visa kariuomenė reikia leisti į kautynes esant neiškiai apystovai ir, juo greičiau tai bus padaryta, juo daugiau šansų laimėti.

Tuo būdu susitinkamuose kautynėse kariuomenės ištiesimas ir karo veiksmai eina vienu metu, susijungia į vieną aktą, tuo tarpu kai kovojant su nejudančiu priešininku tos pačios operacijos sudaro du atskiru aktų, įvykstančiu vienas po kito.

Greitas, smarkus smūgis — tai pusė laimėjimo. Dėl menkų apie priešininką žinių nereikia nusiminti; svarbu tiksliai yra greitai orientuotis artimiausioje apystovoje ir staigiu spaudimu priversti priešininką gintis, prie to smūgio linkmė turi mažesnės svarbos, negu smarkumas.

Rizikas (riziką), kuris rišasi su nusprendimu daryti staigią ataką, galinčią nuvesti iš anksto numatytose kautynėse į pražūtį, susitinkamuose kautynėse dažniausiai pateisinamas ir veda į laimėjimą.

Susitinkamose kautynėse ypatingos svarbos įgyja dalių viršininkų iniciatyva. Savarankiškai dirbti reikia pratinti dalių viršininkus talkos metu, dar mokykloje suole. Šiame dalyke, kaip ir daugelyje kitų, mes turime imti pavyzdį iš vokiečių. O vokiečių statutais tuo reikalu šiaip kalba: „kiekvienas kariuomenės narys atsakomybės privalo į visus padėtis, neišskir-

galliniai ištekintais mažmožiais: taurelės, varpėlis, bokštas, klaušintai, grybai. Taip švariai gražiai ir sumaniai darbas atliktas, kad ir suaugęs tekintojas gali jam pavydėti. Čiažūs iškirpti iš popieriaus langų užtiesalai.

Įdomūs tik gal ne visai savarankiškai iš įvairia spalvių popierėlių suklėjoti paveikslėliai, kaip mėnėsiena, kaž koks miestas naktį ir t.t.

Moterų Globos Komiteto Prieglaudos berniukai — auklėtiniai turi savo sporto organizaciją: „Geležinis Katinas“. Parodose jų plakatas yra išstatytas. Jie turi savo statutą, savo valdybą ir visa, kas kiekvienai organizacijai pritinka.

Vilnietis — Druskus išstatė savo paveikslus ne tik ekvarėlių, bet ir allejinių dažų. Jis visai kaip suaugęs vyras valzduoja jam patikusius peizažus.

Yra gipso dirbinių, iš mollo padirbtų peleninių, kurios įvairiais paukščiais, varlėm, driežais pagražintos. Įvairūs smulkus darbellai, kaip piniginės, servetėlės, išsiuvinetos, gan gražiais ornamentais papuoštos pagalvėlės.

Vincas Uogelė gabus drožinėtojas padirbo raišalinę, stovylą „Liepsnos nešėjas“, kuri matyti ne savarankiškai kurta, ir kryžį.

Ypač įdomi rašalinė, gyvai vaizduojanti mišką, kur ir jis pats iš savo atsiminimų paėmęs momentą, kada lipa paukštelės klaušinių lmtų, pavaizduotas ir daug visokių gyvūnų, stuobrių pridirbta.

Kaip visuomet ir čia neapsieita be juostų. Tik gaila, kad nesirūpinama šios mums brangios iš liaudies paveldėtos meno šakos tobulinti. Kai kurios išstatytų juostų tik darymas liaudies kūrybos.

Yra ir charakteringas „Šposas“ — „Galvočiau pasakyk kaip išimti“? Tai paklaid sunerti du medžio gabalėliai, kad ir kaip suka parodos lankytojai, tos „mislės“ atspėti neįstengia.

Virbalio vaikučiai mato aplink daug vėjinių malūnų, tad jie ir atsiuntė tokius mažus vėjo malūnus.

Rokiškėnai mėgia, matyti, pinti visokius krepšelius, kurie reikia pasakyti, bendrai ten yra išsiplatinę. Tie krepšeliai kartais yra visai gražūs ir patogūs tik gal neperdaug našūs.

Telšių prieglaudos vaikai pastatė iš pušų konkorežijų lapukų namą, kurį ir paroduoda už 10,000 skat.

Neseniai sugrąžinta iš Latvių Palanga atsiuntė, ką gi ji daugiau atsiųs, kad ne surankiotus pajury gintaro gabalėlius. Iš tų gintaro gabalėlių jie padirbo fotografijai gan gražius ir originalius remekus. Palangos mažiukai parinkę gintaro šviesias džiaugsmo ašaras nusiuntė jas Kaunan. Džlaukitės!

Taip, buvo ko pasidžiaugti šioje parodoje, tik gaila, kad ji neilgai tegalėjo veikti, gaila, kad ji ne tiek plati buvo kiek norėtus ir kokia būtų galėjus kitose sąlygose būti ir, galų gale, gaila kad mūsų publika mažai ją telankė..

Brundalas.

Pr. Svyrūnėlis.

Mano gėlės — ramunėlės,
svajonėlės — tai skausmai...
Kai aukštyn saulutė kėlės
ir šypsojosi linkmai,
sublizgėjo ašrėlės,
o ir jų nebėr nūnai...
Galvas lenkia nusiminę
bijunėliai nuo šalnų,
ir graudenas atsiminę
linksmumėlių jos dainų...
kas įspės tą sutartinę,
svajones jaunos dienos!..

Iš atmintų laikų.

Naktis tyli... Visa gamta miega. Tik girdisi reikšmingos žingsniai ir zuikių pagiriais šūkavimai. O kartais ir patrankos sugraudžia tvirtu rūščiu balsu, rodos supykusios liepia priešui trauktis šalin. Mūsų gudrus vadas nedavė ilgai miegoti: sukėlęs visą kuopą, surikiavęs, pasakė trumpą jausmingą prakalbą, ir ištraukėm priešą link.

Buvo šalta naktis. Vėjas pūtė iš priešakio. Bet kareiviai, energijos pilni, to nieko nepaisė: žengė pilnais tvirtais žingsniais...

Vadas sustabdė kuopą, liepė pasilsėti, bet pats nė nemanė apie poilsį: jis išsiėmęs žemėlapi, lektri-

riant ir pačių nepaprastiausių, daryti savo asmeninės įtakos“. „Ten, kur žemesnieji viršininkai laukia įsakymų, niekad patogi apystova nebus išnaudota. Tik visų laipsnių viršininkų teisė ir pasiryžimas savarankiškai veikti, duoda galymybę, net ir sunkiose sąlygose, judinti dideles kariuomenės mases ir sutartinai jomis veikti“.

Vokiečių valdymo sistema, taip puiklių rezultatų davusi praėjusiame kare, reikalauja iš dalių viršininkų didžiulio savarankiško veikimo, sugebėjimo ne vien išpildyti įsakymus dideliu atsidavimu, bet ir apreikšti kūrybos ir visų pirma ji reikalauja sugebėjimo daryti drąsius sprendimus, nebijant atsakomybės. Vokiečiai stengiasi ne vien „išmokyti“, bet dar labiau ir „išlavinti“ savo viršininkus. Šis siekimas „išlavinti“ jaučiamas visuose vokiečių karo statute, ir įvairiuose praktiniuose taktikos vadovėliuose, — jų uždavinys yra paskatinti karininką prie savarankiško veikimo, priversti jį ne tiek skaityti, kiek mąstyti, išdirbti jame teisingas taktikos pažiūras. Tuo pačiu tikslu vokiečiuose atsirado tam tikra literatūra — taktikos kursų dėstymas atskyras pavyzdžiais. Paprastai juose neduodama galutinų išvadų, o tik stengiamasi pastatyti karininkas prieš galimai didesnį skalčių pajūrį ir galutiną sprendimą.

Viršininko dalykas kare — mokėti daryti sprendimus ir perduoti juos kariuomenei.

Toks mokėjimas įgyjamas pratimu, ir tai neribotame plote, o aiškiai apibrėžtoje apystovoje. Tokią apystovą gali patiekti tik atskiri daliniai, pavyzdžiai.

Schemų ir šablonų atmetimas, siekimas remti kautynių veikimą išimtinai esamosios apystovos sąlygomis sudaro charakteringą vokiečių doktrinos bruožą.

Pripažinę, jog šablonai užmuša vykdytojų iniciatyvą, savarankiškumą, energiją ir sugebėjimą mąstyti, t. y. tas savybes, kurios labiausiai reikalingos šių laikų kare, — vokiečiai sugebėjo nuo jų atsisakyti ne vien teritorijoje, bet ir gyvenime.

Esminiai vokiečiuose yra vienas tikslas principas, kuris rūpestingai buvo ten skiepijamas visiems kariams, nuo eilinio ligi vyriausiojo vado: „Neveiklumas ir lėtumas yra sunkesni nusikaltimai, negu suklydimas pasirenkant išpildymo priemones“.

Bet svarankiškas dalių viršininkų veikimas pritaikomas tikrai armijoje, išsidirbusioje savo karinę doktriną. Ten, kame to nėra, iniciatyvos reiškinys veda į rezultatus, primenančius pasakėčių apie gulbę, vėžį ir lydį.

(Bus daugiau).

kinai lemputei šviečiant žiūrėjo į jį. Jo veide matyt buvo gilus susimąstymas. Kareiviams rodėsi kas tai nepaprasto. Jų tarpe girdėjosi malda kilnus ūpas— vienas antrą drąsino, vienas antram tvirtino, kad kautynes laimėsime, (ir tikrai neapsiriko). Nekurie dar keikė: girdi, duosim rupužem lenkam ir gana...

Ilgai nesilsėjom, nes pradėjo švisti. Priėjom dvarą; vadas liepė pasislėpti už trobų: jau buvo šviesu ir lenkų apkasai matėsi. Mūsų patrankos pradėjo smarkiau baubti ir verste vertė iš apkasų priešą. Patrankos nutilo... Vadui davus komandą, isitiesė kareiviai ilga eile, rodos plieno grandinė. Pastatėme mes kulkosvaidžius... prasidėjo baisus fratėjimas... Lenkai pradėjo bėgti iš apkasų, o mes nesnaudėm: paleidom „poneliams“ savo „lakštingalų“ maršą. Dauguma nė nebėgo: vieni, atsigulę ant žemės, klausėsi, kaip mūsų „lakštingalos“ gieda ir besiklausydami amžinai užmigo. O kiti net „renci do guri“ pakėlę stebėjosi, kad „litewsci poganski dievai cūdus“ rodo.

Jie ten toli už girios susistiprino, giliai apsikasė žemėj (kiti amžinai), kur turėjom daug darbo, kol juos iškasėm. (Kitus apkasėm).

A. J—nis.

Karo Ilgoninė.

Senelio žodžiai!

Ant Nėrio kranto žilas senutis
Ir jo anūkai sėdėjo;
Jis ašarėlę karčią nubraukęs,
Taip mažytėliams kalbėjo:

— Štai aukštas kalnas, o ant to kalno
Senieji riogso ten rūmai;
Aplinkui auga medžiai visoki,
Tarp jų žaliuoja vėl krūmai.

Bet tai ne rūmai, tai Gedimino
Pylis senoji statyta,
Ir jau nuo amžių žmonių šviesiausių
Lietuvos sostu skaityta.

Ten gi, pakalnėj, matot vaikeliai,
Bokštų, bažnyčių daugybė,
Namų ir rūmų, sodnų ir medžių
Ir žmonių didė galybė.

Tarp anų bokštų „Aušrinės Vartai“
Motina Jėzaus ten šviečia;
Ginti Tėvynę ir seną Vilnių
Lietuvius meiliai ji kviečia.

Mūsų kaimynai, rusai ir lenkai,
Žmonės tai godūs, nedori,
Tą Gedimino sostą brangiausia,
Vilnių, išplėsti mums nori.

Jie iš mokyklų ir iš bažnyčių
Išmėtė kalbą mūs seną,
Ir per bažnyčias ir per mokyklas
Siūlo nuodingąjį peną!

Baltutis— „Boltuč“, Balandis „Bolondž“
Darko taip kalbą seniausią!
Ir „Vardan Tėvo“ jie „Vina Ojca“
Iškreipia žodį švenčiausią!

Laukan „globėjus“ ir darbą jųjų
Laukan išmesim nuodingą!
Ginsim Tėvynę su senu Vilnium,
Sėsimė sėklą naudingą!

Kal gyvi būsim, ginsime Vilnių,
Sostą Tėvynės brangiosios!
Taip, Dieve, duok mums laimėj sulaukti
Krašto ramybės saldžiosios!

Ksav. Vanagėlia.

Knygininkų pareigos.

Didesni ar mažesni knygynėliai yra dabar visose mūsų kariuomenės dalyse, ir knygų skaičius jose nemažas. Tačiau iš visur tenka girdėti nusiskundimai, kad kariai skaito be galo mažai. Iš tikrųjų, paėmus dalių švietimo komisijų apyskaitas, tenka pastebėti, jog knygų apyvarta dalyse yra labai nedidelė, kelis kartus mažesnė, negu, normalėms sąlygoms esant, turėtų būti. Kasgi per priežastis to taip nedidelio skaitymo?

Čia tenka nurodyti į kelias. Pirmučiausia, pamatinė; kurios dabar savo iegomis pašalinti neišgalėsime, tai bendras kultūros nukritimas visam pasaulyje, netik Lietuvoj, kuris liko visur pastebėtas didžiajam karui pasibaigus. Tos ypatingos sąlygos, kuriuose teko visam pasauliui gyventi per kelis didžiojo karo metus, taip smarkiai paveikė į jaunuomenės psichiką, jog ji jokiū būdu negali jeiti į normalinio gyvenimo bėgius, negali savęs priversti imtis mokslo tuo pačiu, kaip ir prieš karą, spartumu. Be to nepastovi politikos padėtis, kurioje dar ligšiol pasaulis gyvena irgi neigiamai atsiliepia į skaitymą: nėra noro ir ūpo sistemačiai mokytis.

Be tos bendros priežasties turime ir savo ypatingas Lietuvos priežastis. Mes dar neįpratome lietuviškai skaityti, neįpratome žiūrėti, jog be knygų ir laikraščių žmogus negali būti sukury pasaulio kultūrinio ir visuomeninio gyvenimo. Daug kas mūsų taip jau įsitraukė į svetimas knygas, taip paprasto visas jiems reikalingas žinias semti iš knygų, svetimomis kalbomis rašytų, jog savo, lietuviškomis, nepasitikimą. Ir tenka neretai matyti kitą skaitantį rusų, vokiečių ar lenkų vertime knygą, kuri gaunama ir neblogiausiam lietuviškam vertime.

Žymiai veikia į karių skaitymą ir netikės kartais knygų parinkimas knygynėliuose. Tų knygynėlių knyginkai, mažai susipažinę su mūsų knygų rinka, užperkė knygas dažnai pripuolamai, rinkdami jas iš kataliogų, ar patariant knygų krautuviniams. Neblogas A. Rimkos skaitymo vadovėlis, kuris šiuo atžvilgiu duodavęs gerų nurodymų ypač knygynėlių vedėjams, yra dalyse mažai žinomas, nors ir lengvai jie galėtų jį dykai gauti iš spaudos dalies sandėlio. Bet, ir jame yra didelių trūkumų, nes mūsų knygų rinka didėja iš dienos dienos ir ypač daug gerų knygų išėjo paskutiniaisiais laikais. Nesant pas mumis grynai bibliografijai pavesto žurnalo, žinoma nelengva knygynų vedėjams sekti mūsų knygų naujienas ir tinkamai įkainuoti knygas, ar jos tinka knygynėliui ar ne. Šiuo atžvilgiu tas pats „Karys“ galėtų daug dalims patarnauti, skelbdamas netik knygas, pripuolamai redakcijai siunčiamas, bet ir visas tas, kurios knygynėliams tinka paduodamas jų tam tikrus sąrašus.

Šiuo atžvilgiu knyginkas turi atsiminti, jog jo skaitytojai nėra vienodo išsilavinimo, taigi knygos, sunkumo skaityti ir suprasti atžvilgiu, turi būti suskirstytos bent trimis rūšimis ir be to būti įdomios. Knygos parašytos nuobodžiai, sunkia, nesuprantama kalba, kad ir geriausio turinio, skaitomos nebus ir neišmokys skaityti ir tik be reikalo užguls knygyno lentynas.

Tačiau galima turėti ir geras, įdomias ir paskaitomai surašytas knygas, galima turėti apskiai skaitytojų norinčių skaityti ir lavintis, ir visgi skaitytojų bus maža, jei, knyginkai nemokės gerai vesti knygyno. Taip gi pas mus yra beveik visuose dalių knygynuose. Mes neturime ir negreit turėsime knygyninkų, išėjusių tam tikrą knygyninkystės mokslą, kaip kad yra Amerikoje, taigi negalima iš jų ir reikalauti, kad jie būtų idealiai knyginkai. Tačiau galima ir jiems pastatyti reikalavimą, kad jie į savo darbą vien for-

mafiat nežūrėtų, kad jie pritaikytų savo darbe bent tas bendrasias visuotinių knygynų tvarkymo ir vedimo taisykles, kurios net mūsų sąlygomis yra lengvai pritaikomos.

Čia pirmutinis ir pamatinis reikalavimas, kad ne skaitytojas turi ieškoti knygu, bet knygos turi ieškoti skaitytoją paprastai; mūsų sąžiningo knygynininko darbas šaip atrodo: gavęs knygas jis jas įregistruoja, sustato lentynose ir laukia skaitytojo. Šiam atėjus, išduoda jam reikalaunamas knygas, kartais duodamas patarimo, kokių knygų pasirinkti. Bet tokiu būdu galima elgtis tik tuomet, jei žmonės apskritai yra įpratę skaityti, jei jie patys be knygų apsieiti negali. Bet tokių yra labai maža. Didžiama ims knyga į rankas tik tada, kada ją jam įbruksi. Ir čia yra didžiausias knygynininko darbas.

Jis turi pasirūpinti, kad kiekvienas dalies karys žinotų, kad dalyje yra knygynas, ir kur jis yra ir kuriomis valandomis, kokia tvarka knygos išduodamos. Taigi kiekvienoj kuopoj ir komandoj, aiškiai matomose vietose ir aiškiomis didelėmis raidėmis (ne šapirografu, nes nuo saulės toki pranešimai touj nuplunka ir nėra įskaitomi) turi būt iškabintos knygyno taisyklės.

Jis turi pasirūpinti, kad kiekvienas dalies karys žinotų, kokios knygos knygyne yra. Čia nepakanka paprasto knygų sąrašo, kad ir didesniais, paprastais skyriais suskirstyto: jis turi irgi kiekvienoj kuopoj, komandoj, valgykloj, mokykloj, klūbe, apskritai visur, kur tik renkasi didesnis karių būrys, iškabinti sąrašus knygų, suskirstytų atskirais klausimais, pvz. Lietuvos istorija, augalų gyvenimas, žemės istorija, pasiskaitymai ir tt. (juo daugiau ir smulkesnių yra tokių klausimų, juo geriau), su nurodymų trumpo turinio (apie ką knygoj rašoma) ir jo sunkumo skaityti (ar jis yra suprantamas pradedančiam skaityti, ar jau kiek apsiskaičiusiam ar žmogui išėjusiam tam tikrą platesnį mokslą). Be to labai patariama knygynininkams (kai kuriose dalyse jau tas daroma) patiems laisvu laiku vaikščioti į kuopas ir kitur ir ten gyvu žodžiu aiškinti ir skaitimo naudą ir kokias knygas verta būtų skaityti. Čia reikėtų su savim turėti ir reikalingas knygas kurias norintlems čia patir išdalyti. Jeigu knygynininkas sugebės duoti tokiam pradedančiam skaitytojui įdomią jam knygą, tas jau nesustos skaitęs ir pats vėliau ieškos knygų. Jei pirmoji knyga bus jam neįdomi, tai vargu jau ar kada nors jis pradės sistemai skaityti. Čia pirmas žingsnis, pirmos knygos kartais visam amžiui nustato žmogaus palinkimus. Ir todėl į tą pirmąjį skaitytojo žingsnį knygynininkas turi kreipti ypatingą dėmesį. Geriausiai tokiam atvejuje pasiūlyti kokią lengvą, bet įdomią apysaką.

Gavęs naujas knygas, knygynininkas irgi tuo pačiu būdu turi išplatinti apie jas žinias tarp visų karių, paduodamas ir jų trumpą turinį. Pvz. „Naujiena“ (stambiomis raidėmis). Ką tik gautas „Mūsų senovės“ Numeris pirmas. Turinys toks ir toks. Galima gauti pasiskaityti (nurodyt kur ir kada). Taip pat su kitais žurnalais („Mūsų Žinynas“ „Mūsų senovė“ „Švietimo Darbas“ „Skaitymai“ (šv. Ministerijos žurnalas) turi būti visuose karių knygynuose) ir knygomis.

Toksai būdas knygų propagandos be abejo daug prisidės prie knygų skaitymo didėjimo ir bent dalinai pašalins tas priežastis, kurios gamina nusistatymą prieš knygų skaitymą. Tik žinoma, čia knygynininkui darbas didelis ir atsakomingas.

Kap. B.

Steigiamasis Selmas.

120-sis Steigiamojo Seimo posėdis 1921 m. rugsėjo mėn. 6 d.

Pirmininkauja pirmas Steigiamojo Seimo vicepirmininkas Dr. Staugaitis.

Svarstomas: „Atlyginimo už priverčiamą nekilnojimų turtų nusavinimą, už laikiną jų paėmimą, už sudarymą teisės naudotis jais įstatymo sumanymas“ kuris su kai kuriomis pataisomis priimamas antruoju skaitymu.

Antras darbų tvarkos punktas „Servitutų ir bendrųjų ganyklų likvidavimo įstatymo sumanymas“ nuo dienotvarkės nuimamas, kaipo nespėtas antram skaitymui parengti.

Trečią iš eilės dienotvarkės punktą „Ypatingų Valstybės Apsaugos įstatų papildymo sumanymą“ referuoja Krašto Apsaugos komisijos narys Dr. Draugelis. Įstatymas priimamas antruoju skaitymu.

Išsėmus dienotvarkės klausimus posėdis baigiamas 11 val. rytą.

121-sis Steigiamojo Seimo posėdis 1921 m. rugsėjo mėn. 9 d.

Pirmininkauja pirmas Steigiamojo Seimo vicepirmininkas Dr. Staugaitis.

Pirmuoju dienotvarkės punktu eina atsakymai į paklausimus.

Atsako Vidaus Reikalų Ministeris į visą eilę paklausimų, būtent I. į atstovo Žygelio paklausimą del Šiaulių apskrities, Darbo Inspektorius apsilaidimų, II. į atstovo Bielinio paklausimą del kratų padarytų pas Ylakės apilenkės gyventojus, III. atstovo Plečkaičio del areštų Didvydžio dvaro darbininkų, IV. atstovo Buzelio del neleidimo jam daryti Dusetose mitingo, V. atstovo Bildušio del Tauragės Apskritis Viršininko Šlepavičiaus prasižengimų ir įstatymų nepriš laikimų, VI. atstovo Ruseckio del laužymo latvių pasieny sienos ir kitų latvių pasieny leidžiamų apsilaidimų.

Be to atsakyta Žemės Ūkio ir Valstybės Turto Ministerio į atstovo Valaičio paklausimą del Vilka viškio miškų urėdo Petrako pašalinimo nuo vietos.

Isklausius valdžios atsakymus į paklausimus seka patiekto socialdemokratų frakcijos interpeliacijos skubotumo klausimas.

Interpelacija patiekama Ministeriui Pirmininkui ir Užsienių Reikalų Ministeriui, kurioje klausama: Ar teisybė, kad Ministerių Kabinetas yra nutaręs ar palinkęs iš naujo pradėti derybas su lenkų valdžios atstovais Ženevoje nustatyti santykiams tarp Lietuvos ir Lenkijos, ar teisybė, kad Ministerių Kabinetas yra nusistatęs tų derybų pamatan dėti Hymanso projektą, ir ar Ministerių Kabinetas mato pavojų, kuris iš tų derybų gresia, ir jei mato, tai ką mano daryti, kad neįvyktų ta sutartis?

Už interpeliacijos skubotumą kalba atstovas Digrys, prieš jos skubotumą norinčių kalbėti nėra. Interpelacija priimama ir pripažįstama skubota.

Toliau iš eilės pradėta svarstyti Krašto Apsaugos Ministerijos etatai, pirmuoju skaitymu; jų svarstymas eina uždaromis durimis.

122-sis Steigiamojo Seimo posėdis 1921 m. rugsėjo mėn. 13 d.

Pirmininkauja pirmas Steigiamojo Seimo vicepirmininkas Dr. Staugaitis.

Svarstomas „Pradedamųjų Mokyklų įstatų sumanymas“. Kadangi jame liečiami klausimai grynai kon-

stituciniai, tai projektas sukella principinių ginčių atskirų frakcijų tarpe.

Ypač daug ginčijamasi tikybos dėstymo mokyklose klausimu. Prie galutinio nusistatymo juo posėdy neprieita. Priimami iš projekto antruoju skaitymu vos 6-i paragrafai; tolimesnis svarstymas jo atidedamas kitam sykiui.

123-sis Steigiamojo Seimo posėdis 1921 m. rugsėjo mėn. 16 d.

Pirmininkauja St. Seimo Pirmininkas A. Stulginskis.

Per ištisą posėdį svarstomi 1-muoju skaitymu Krašto Apsaugos Ministerijos etatai. Jų svarstymas eina uždaromis durimis.

A k s.

KARIUOMENĖS KRONIKA

6-tos Baterijos Metinė Šventė.

Š. m. rugsėjo 3 d. šeštadienyje Baterija švenčia savo metinę šventę. Pradžią 9 val. ryto. Oras gražus. Kelyje įvažiuojant į baterijos stovyklą išpuošti dveji gražūs vartai su vytimis: vienuose žaliuynu raidėmis parašas „Sveiki svečiai“, antruose — „Valio Artileristai“. Medžiai ir takai išpuošti vainikais, gėlėmis ir vėliavomis. Kaimyninis baterijos K. sodžius, per kurį teko važiuoti daugumai svečių, kartu su baterija švesdami tą šventę padabino savo trobas vėliavėmis ir sodžiaus priešakyje padarė gražius vartus.

Pamaldos prasidėjo 10 val. Per pamaldas dūdavo artilerijos brigados dūdų orkestras. Apylinkių kaimiečių buvo prisirinkę labai daug. Vietiniams gyventojams padedant išpuoštas atvirame ore altorius gražiai išdabintas, sienos išklotos kilimais.

Mišiomis pasibaigus 6-to pulko Kapelionas pasakė pamokslą priminęs padarytus Tėvynei garbingus darbus ir ateities pareigas.

Pasibaigus pamaldoms N. Viršinininkas Generolas Martusevičius pirmas pasveikino bateriją jos šventėje linkėdamas geriausios kloties Tėvynę atvaduojant.

Sveikino dar bateriją N. Vadas Pulkininkas Lt. Gedgaudas, N. Vadas pulkininkas Stanaitis ir N. Vadas kapitonas Pečiulionis, visi primindami baterijos nuopelnus ir pasižymėjimus prie Širvintų ir Giedraičių, karščiausiai linkėdami geriausios kloties ateityje. Visų aukštųjų viršininkų svečių širdingi linkėjimai, galingi „Valio“ orkestrui pritariant sudarė kokią tai nenugalimą jėgą, jog rodėsi, kad joks priešas nepavojingas tokiame dvasios pakilime.

11 val. 30 min. baterija praėjo iškilmės maršu. Parodą priėmė N. Viršinininkas Generolas Martusevičius. Baterija praėjusi iškilmės maršu traukė į tam tyčia sportui paruoštą aikštę.

Visi svečiai ir susirinkę iš apilenkės sodžių gyventojai grupuojasi aplink sporto vietą. Iš gerbiamųjų svečių išrenkama komisija iš viešnių ponių ir karininkų teisėjais sporte, pasižymėjusiems prižiūrėti ir prizams išdalyti.

Sporto programa:

- 1) įlipimas į stulpą 21 aršino aukščio,
- 2) akrobatinis perėjimas per gulsčią ore svyruojančią kartį 18 arš. ilgio,
- 3) kova su prizma,
- 4) gimnastika brusuose,
- 5) gimnastika turnike,
- 6) jojimas, pikės mėtymas ir kova su kibiru vandens,
- 7) kova su maišais,
- 8) šaudymas į taikinį,
- 9) bėgimas 600 mtr. tollo.

10) bėgimas greitumo,

11) užbėgimas ant 2 sieksnių aukščio tilto ir nušokimas,

12) bėgimas su kiaušiniams,

13) puodų daužymas,

14) atradimas taikinio užrištomis akimis.

Visiems šitiems numerams paskirti prizai.

Sportas prasidėjo pirmu numeriu—įlipimu į slidu stulpą 21 aršino aukščio.

Laimėjo prizą eil. Šilnauskas.

Akrobatiniai pereiti per gulsčią kartį.

Bandytojų buvo nemaža, bet atėję ligi pusės karties krisdavo žemyn, padarę ore įvairiausius spyruoklius. Šiame numeryje laimėjo v. pusk. Žemaitis ir v. pusk. Mitabas, kurie perėjo per visą kartį ir nuo pat viršūnės karties nušoko žemyn.

Kitas numeris—sukiojančios prizmos apgalėjimas.

Šis sportas įredytas taip, kad prizma pataisyta ant 1½ aršino aukščio orizontališkai galai prizmos įtaisyti šarniruose ir taip jautriai, kad prie mažučio judesio prizma pradeda sukiojotis. Mėgėjas nesulaikęs pusiausviros apsiverčia kojomis aukšty. Geriausiai perėjo v. pusk. Skripkiūnas, eil. Stumbris ir Gastas.

Turniko gimnastiką geriausiai atleka jaun. pusk. Zelenkevičius Juozas ir eiliniai Talabas ir Nivinskas.

Kitas numeris — brusai. Laimėjo prizus viršilia Česna, pusk. Mitabas, pusk. Skripkiūnas ir pusk. Blažis.

Toliau — šaudymas iš revolverių į taikinį. Kiekvienam dalyviui paskirta po 3 šovinius. Šaudymas vyksta per 25 žingsnius. Laimėjo pusk. Mitalas.

Toliau eina mėtymas pikės oro taikinio skylę ir kova su kibiru vandens.

Šiame numeryje smarkiai gražiu pilnu karieru prajojo ir išmetė pikę pro taikinio skylę jaun. pusk. Zelinkevičius ir žvalgai Čepaitis ir Jasiūnas.

— Toliau eina bėgimas 600 metrų tollo. Šiame numeryje ypatingai pasižymėjo eiliniai Navinskas, Vaitaitis ir Šalševičius.

Greitumo bėgime pasižymėjo jaun. pusk. Vaitaška, grandinis Vaitšaras ir eil. Gustas.

Pažymėtinas dar vienas sporto numeris užbėgimas į 2 sieksnio aukščio tiltą ir nuo jo nušokimas. Gražiausiai užbėgta nesustojus ant tilto nušokta šių kareivių: pusk. Juselskio, eil. Smolensko, Laužadžio, Tarulio ir Jasiūno.

Ypač juokingas buvo bėgimas su kiaušiniams. Mėgėjai sustoja paskirtoje vietoje. Duodami šaukštai, kuriuos įsikanda „sportsmenai“, į šaukštą įdedamas kiaušinis. Kada viskas prirengta sportsmenai bėga kas greičiau atbėgs paskirton vieton nesudaužęs kiaušinio.

Šiame sporte pasižymėjo eiliniai Smolenskas, Stumbris, Zumka ir Gustas.

Kovose su maišais pasižymėjo Jasiūnas, Mitabas ir Menkelis; puodų daužyme — Stumbris ir Vaitšaras ir taikinio atradyme užrištomis akimis: Stumbris ir Bitinaitis.

Pasibaigus sportui visas dovanas — prizais iškilmingai buvo įteikti pasižymėjusiems orkestrui kiekviena sykj griežiant.

2 val. pasibaigus visai sportui svečiai ir baterija maršo lydimi grįžo stovyklon; čia svečiai kartu su baterijos kariais ore papuoštoj arkoj valgė pietų. Visiems svečiams visų žiniai buvo paskelbtos visuomenės darbuotųjų ir įstaigų dovanos, paukotos baterijos šventei surengti ir sportui įtaisyti. Širdingiausi linkėjimai visiems prisidėjusiems prie šventės surengimo skardus „valio“ orkestrui pritariant išreiškia baterijos karių padėka.

Pasibaigus pietums visi svečiai kviečiami nusifotografuoti.

7 val. vakaro atsidaro vaidinimai. Suvaidinta vaidelis „Lenkaitė ir Lietuvaitė“, pasakyta du monologai

K. sodžiaus bobutės p. Dainienės—artistės savamokslės. Bateriajos puskar. Valtaška sudainavo «Ant marių krašto».

Suvaidintas p. Čutlionienės vaizdelis „Senovės Kariai“.

Pasibaigus vaidinimams prasidėjo šokiai ir žaislai. 12 val. nakties buvo leidžiamos rakletos, kuriomis negelėjo atsigerėti apylinkių gyventojai.

Tauragis.

Oro paštas.

Netaip senai pradėjo mus lankyti labai meilus svečias—Aitvaras. Jis kasdien mums išmeta pundelį ir vėl pražūsta. Radinį pakračius mes randame visą krūvą laiškų, laikraščių, o „Lietuva“ net ryt dienos.

Be galo malonus reiškinyš ypač šiuo momentu!

Atsiminus 1919 m., kuomet vos besulaukdavai Eglaitėje traukinio, o pašta net ir visai kai kada pamiršdavo sušales paštininkas.

Dabar skaitant „Lietuva“ ryt dienos, kyla pasidžiavimo jausmas: gyvename kultūringoje Lietuvoje!

M. Jonis.

Vyriausioji Komisija Kariams žeme aprūpinti.

Vyriausiosios Komisijos kariams žeme aprūpinti 8. m. birželio 23 dieną, liepos 9 d. ir rugpjūčio 25 d. nutarfa:

1. Paimti Valstybės nuosavybės einant įstatymu 1920 metais birželio 20 d. „Kariams žeme aprūpinti“.

1) Telšių apskrityje: a) iš Marijos Volmerienės Palūklaukių pal. 75 deš., Luokės valsčiuje, b) Onos Gorskienės Nerimdaičių pal. 49 deš. ir Krugeliškės pal. 38 deš.; iš viso 87 deš., vietoj Pavaidžių paliv.

2) Trakų apskrityje iš Juozo Tiškevičiaus įpėdinių palivarkus: Buzgonis № 1—181 deš., Buzgonis № 2—100 deš., № 3—120 d., № 4—120 d., № 5—66 deš. Ostruvek 60 deš., Vladislavovo 100 deš. ir Malancai 38 deš. Iš viso arti 785 dešimt.

3) Ežerėnų apskr. Mečislavo Kontovto Avilių palivarką 82 dešimt.

4) Panevėžio apskr. a) iš Alfredo Roppo įpėdinių Karaliūniškių palivarką 188,41 deš., Dinaburgo paliv. 38,16 deš. ir iš Amalijos pal. 105 deš. iš šiaurės pusės greta su Žibartų kaimo žeme. Viso 331,75 deš. žemės. b) Simano Brunovo pal. iš Gaisių pal. 80 deš., paliekant savininkui triobas ir sodybą. c) Marijos Makšetskienės Varlakiškių pal. apie 80 deš., Leoniškių dvaro paėmimą atidėti tolimesniam laikui. d) iš Felkso Milžinskio įpėdinių iš Renavos dvaro ploto šias žemes: prie Liatukų kaimo № 3 ir № 4—90 deš., prie Pakvistės k. № 5 ir 7—177 deš., prie Račelių № 7—90 deš., prie Šilų № 1, 2—77 deš., prie Skerų № 7—105 deš. Iš viso 539 deš. žemės.

5) Mažeikių apskr. Vladimiro Zubovo Ivanauskių pal. 88 dešimt.

6) Ukmergės apskr. iš Ruščių nuosavybės iš Šukiskės pal. 100 deš., paliekant savininkams sodybą žeme su triobomis.

7) Kedainių apskr. iš Petro Millerio Žemių valsč., Banaičių pal. 120 deš. su triobomis ir iš Liogailiškių pal. 150 deš. su triobomis, viso 270 dešimt.

8) Biržų-Pasvalio apskr. iš Jaroslavo Komarausko įpėdinių Boiteniškių vienkiemį 84 dešimt.

9) Alytaus apskr. Udrijos valsčiuje iš Konstanto Vozinskio Tamuliškių pal. 180 mrg., Pavaidžių paliv. klausimo išsprendimą atidėti, kol surinksiant žinias, kiek žemės perduoti ir kiek istikrųjų yra miško ir

b) Kunigaikščio Voroneckio Alytaus apskr. Norkūnų pal. 300 margų ir iš Kirmeliškės dvaro apie 220 margų išskyrus mišką.

II. Klausimo galutiną išsprendimą apie paėmimą Valstybės nuosavybės kariams žeme aprūpinti atidėti:

1) Felcijono Rosachackių įpėdinių Panevėžio apskr., kad apskrities įgaliotinis surinktų žinias iš kur tinkamiausia nusavinti žemę.

2) Vlodo Malecko Utenos apskrityje, ligi surinksiant žinias apie Vesclovkos palivarką.

3) Grovo Plioterio įpėdinių Trakų apskr., kad sužinotų iš ko imama žeme ar iš Marijonos Plioterio ar iš Plioterio įpėdinių.

4) Aleksandro Dmuchovskio ligi surinksiant žinias, kurioj vietoj iš Obelytės Pesecku pal. tikslingiau būtų paimti.

III. Žemės einant įstatymu. „Kariams žeme aprūpinti neimti“.

1) Trakų apskr. iš Gabrio Sakalausko, nes atskaičius mišką ir vandenių plotą nėra normos imti.

2) Danieliaus Venclavavičiaus iš Burbiškių dvaro Utenos apskr. neimi atsižvelgiant į veislinių gyvulių ūkį.

3) Telšių apskr. Liudo Šiukštos įpėdinių kadangi su miškais yra nusavinta pievų ir kitokios žemės.

4) Klementinos Mackevičienės Utenos apskr. prašymą gražinti paimtą kartu su nusavintų Sintautų pal., sklypą žemės vadin. „Vygotka“ nutarta atidėti lig apskrities įgaliotinis suteiks žinias.

5) Stanislovo Kognovickio įgaliotinio prašymą, palikti savininko nuosavybėje malūną su daržu ir triobomis, esančius paimtame kariams žeme aprūpinti Stasynės palivarke, nutarta patenkinti.

Lietuvoje.

— „Volnaja Litva“ sustojo ėjus. Pereitą savaitę sustojo ėjęs rusų kalba Kaune leidžiamas dienraštis „Volnaja Litva“.

— Užderėjo. Žemaitijoje šiuosmet vaisių užderėjo tiek, kad savininkai nė nebežina kur dėti. Geriausių obuolių pūriui (apie 80 svarų) moka 10—14 auksinų. Žmonės obuoliais ir kriaušėmis šeria gyvulius.

— Mokyklos. Telšių lenkų 4 kl. gimnazijoje šįmet yra 56 mokiniai. Žydų mergaičių gimnazijoje 4-iose klasėse ir priruošiamoj—125 mokinės. Lietuvos gimnazijoje yra 365 mokiniai.

— Panevėžio mokyklų auklėtiniai šiuosmet kenčia vargo dėl stokos būčių. Miestan privažiavo daug žmonių—daugiausia grįžtančių tremtinių iš Rusijos ir įvairių spekuliantų.

— Lietuvos-Latvijos siena. Jau galutinai susitarta apie Lietuvos-Latvijos sieną. Svarbiausia nesusitarimo priežastimi lig šiol buvo 270 dešimtnių miško plotas, kurs sulig teksto turėtų priklausyti Latvijai, o sulig žemėlapiu—Lietuvai. Sutarta tokiu būdu, kad tas miško plotas atiduodamas Lietuvai, bet už jį Latvija gauna iš Lietuvos Bileikių rajone apie 120 deš. dydžio latvių apgyventą žemės plotą; kurs sulig teksto priklauso Lietuvai, o sulig žemėlapiu—Latvijai. Taigi nusistatyta siena tęsti prisiliekant žemėlapiu.

Be to Bileikių rajone apsimainyta kai kuriose ūkiais.

Sienos nelygumų išlyginimui ir galutinam nustatymui atvyko kita Lietuvos komisija. Kur siena

nelygi, ten viena šalis užleis kitai kurį nors plotą už atlyginimą kitoj vietoj. Kaip tik siena bus galutinai nustatyta, ją pažymės tam tikrais stulpais.

(„R. Balsas“).

— Lietuvos laivynas. Lietuvos valstybė, turinti išeią į jūrą, galės savo prekybą varyti jūrės keliu. Dėlto Lietuvos ekonominio gyvenime vada! jau rūpinasi savo laivyno įgijimu. Tuo tikslu įsikūrė Lietuvos Garlaivių bendrovė su M. Geu ir kapitonu Stulpaiu priešaky. Ta bendrovė jau turi kapitalo 300,000 dolerių, kurie surinkti daugiausia Amerikoje dr. Jono Šliupo ir įsigijo 6 laivus, kurių 2—„Juraitė“ ir „Keistutis“—jau plaukioja, o kiti 4 laivai dirbami Anglijoj. Taigi Lietuvai atsidaro nauji ekonominio plėtojimosi keliai.

(„R. Balsas“).

— Mūsų geležinkelių darbuotė. Palyginamieji skaitmens iš plačiųjų geležinkelių darbuotės per tris sausio, vasario ir kovo mėn. 1920—1921 m. išrodo taip: 1920 metais viso pajamų iš geležinkelių darbuotės buvo 9,076,012, o 1921 m.—20,470,106 auks.; 1920 metais pervežta: keleivių (privatinių, karių, tremtinių ir palydovų) 163,183; 1921 m.—323,321; 1920 m. bagažo (priv., kariškių, tremtinių) parvežta 1,176,322 kilogr.; 1921 m.—2,132,635; krovinių (privatinių, kariškių ir tarnybinių) 1920 m. parvežta — 100,388,811; 1921 m. — 145,620,198.

— Pasėlių padėtis 1921 m. rugsėjo 1 d. Žemės Ūkio ir V. T. Ministerijos Statistikos Skyrius skelbia: Iš visur pranešama, kad rugiai ir kviečiai gan gerai kuliai ir jų grūdai yra stambūs, gražūs ir svarūs. Rugsėjo 1 d. vidutiniai išrodo linai, kanapės, dobilai, pievos, runkeliai, kopūstai; gerai išrodo buvės. Buvės po liepos lietu žymiai susitaisė. Šiuosmet numatomas derlius nuo 1 dešimtinės: žiemkenčių rugių 66 pūdai, kviečių—68,1 pūd., vasarinių rugių—38 pūd., v. kviečių—58 p., miežių—52 p., avižių—50 p., žirnių—49 p., griukų—30,3 p., vikių—45 p.

Iš Vilniečių gyvenimo.

— Želigovskis—šmuglininkas. „Unser Frajnd“ rašo: „Tarp Vidurinės Lietuvos“ ir Rusijos paskutiniu laiku žymiai pakilusi mainų prekyba. Bolševikai duoda arklių ir kailių, o gauna druskos ir žibalo. Už vieną vagoną druskos gaunama 8 arba 12 arklių. Pirmas arklių transportas Vilniaus kraštui jau gautas Zagoce. Jau gauta taip pat ir keli tūkstančiai kailių.

— Nalkina pušyną žvėryne. „Glos Litwy“ kreipia miesto tarybos dėmesį, kad paskutinį laiką Vilijos krantuose, žvėryne, nežinomi žmonės kerta šimtmetines pušis, kurių 1 festmetris rastų miško kainuoja 2000 lenkų markių. Žvėryne pušių savininkui parduoda vieną pušį už 1000 lenkų markių. Eksploatacija aiški. Miesto miškų ūkis turės daug nuostolių.

— Pakraščių sargyba („Straž krasova“) sulig „Kurjer Polski“ pranešimo suorganizavus ir vedanti 11 liaudies namų 7-iose apskrityse paskutinių mėnesių metu pasakę 212 paskaltų, iliustruotų paveikslais, dalyvaujant 19,101 klausytojui.

Į Vilniaus krašto kaimo jaunimo sąjungą priklauso 106 jaunimo kuopelės. 18 jaunimo kuopelių turi savo butus.

Iš Klaipėdos krašto.

— Naujas laikraštis. Martynas Glazė, buvęs leidėjas jaunimo laikraščio „Darželio“ dabar organizuoja naują laikraštį „Kibirkštį“. „Eis nuo spalio mėn. šių metų iš pradžios kartą į mėnesį didžios sąsagos formato. Žengs greta mūsų gdynės ir todėl bus vis naujos dvasios“. Kaina metams 32 auksinu, pusel—16 auks“.

Užsieny.

— Juodosios rasės kongresas Paryžiu. „Echo de Paris“ pranešimu, juodosios rasės kongresas priėmė šiuos reikalavimus: 1) Civilizuota žmonija turi pripažinti civilizuotais visus, neatsižvelgiant į spalvą arba rasę; 2) organizuoti vietas įstaigų šalyse, kur gyvena žmonės mažos kultūros progresingu būdu krašto kultūrai kelti; 3) užtikrinti laisvą savo tikybos ir socialiniams papročiams išlaikyti; 4) platinti mažai civilizuotose tautose draugingumo ir žmoniškumo ideją; 5) turi būti progresingai gražinama juodiesiems žemės ir jos naturalūs turtai; 6) įkurti tarptautinį darbo biuro skyrių specialiai ginti vietos gyventojų teises.

Amerikos juodosios rasės atstovai pareiškė keletą reikalavimų gana slurkščiu tonu. Prancūzų juodosios rasės atstovai atsisakė juos pasirašyti.

Visos Panafrikos kongresas pageldauja įkurti prie Tautų Sąjungos nuolatinį organą, kuris darbuotųsi dėl juodųjų išvadavimo. Tas organas turi reziduoti Tautų Sąjungos sostinėj ir būti visų T. S. įstaigų nedalinamoji dalis.

— Dantės jubilėjus. Italų karaliaus dekretu š. m. rugsėjo 14 d. paskelbta įstatymo šventė, kaip Dantės jubilėjus dieną.

Ravenoje, dalyvaujant Italų švietimo ministeriui, prasidėjo iškilminga savaitė 600 metų Dantės mirimo sukaktuvėms atminti. Šventė pradėta pamaldomis prie poeto kapo.

— Lenkijos vokiečiai organizuojasi. Lodzėj įvyko vokiečių susivažiavimas, dalyvaujant 800 atstovų. Nutarta sudaryti vieną vokiečių frontą prieš ištautinimą. Įkurta bendra organizacija „Bund der Deutschen in Polen“.

— Lenkijos krizis. Lenkija dabar gyvena ne tik vyriausybės, bet ir vaistybės krizį, kuris esąs labai rimtas ir galijs ilgal trukti. „Kurjer Polski“ kelia karalijos vėliavą. Monarkininkų siekimai stipriau pasireiškia.

— Emigrantus gražina atgal. Naujorko valstybės teisėjas Mack išleido nusprendimą, patvirtindamas emigracijos departamento teisę deportuoti (sugražinti) tuos emigrantus, kurie atvyksta į Ameriką sudarydami didesnę skaičių, negu emigracijos įstatymas nustato. Nusprendimas liečia daug įvairių tautų, kurių emigrantai laukia gražinimo.

— Rusų Auksas. Pirmą 1921 m. pusmetį Sovietų Rusijoje surinkta 27 pūdai aukso, vietoj projektuotų 93 pūdų. Vietoj 6 tūkstančių darbininkų dirbo tik 500 kiniečių ir 127 suimtiniai.

Estų laikraščių pranešimu, iš Sovietų Rusijos buvo pasiųsta Narvon 448 dėžės su 1790 pūdų rusų aukso. Auksas iš Narvos tuoju buvo pasiųstas Talinan.

— Amerikos lietuviai darbuojasi. Naujas laisvos paskolos bonų pardavinėjamas Amerikoje, nežiūrint nedarbo, vyksta. Tikimasi po mėnesio visą pabaigti. Katalikų Federacijos Kongresas nutarė uoliai remti paskolą. Organizacijos ir atskiri asmens rašos žymias sumas. Katalikų ir tautininkų spauda sėkmingai remia paskolą.

— Rusų prekės Vokietijoje. Rusų užsakymai vokiečių pramonėi apskaitomi apie pusantro milijardo popierinių markių vertės. Į Vokietiją atsiųsta pirmieji prekių siuntiniai iš Rusijos, būtent: 12 vagonų rūkymo prekių, 3 laivai statomųjų medžių, 1000 tonų azbesto.

— Invalidų suvažiavimas. Ženevoj susirinko didelių karo invalidų draugijų delegatų suvažiavimas. Dalyvauja delegatų iš Prancūzijos, Anglijos, Vokietijos, Austrijos, ir Lenkijos. Atstovaujama daugiau kaip šešetms milijonams tų draugijų narių.

PASŲ TIKRINIMO DAVINIAI Rugs. 7 d. 1921 mt.

Dokumentų tikrinimo vieta apskr. ar mieste	Bendras sulaikytų skaičius	Neisregistravę milicijoj asmenys		Lietuvos pil. nesuspeji. išsi- imti dokumentų		Svetimšalių be atitinkamų dokumentų		Dezer- tyrų	Nestojusių kariuomenėn	Kareivių be atitinkamų do- kumentų		Galutini rezultatai		
		Iš savo kaltės	Del nuo jų nepriklaus. priežasčių	Iš savo kaltės	Del nuo jų nepriklaus. priežasčių	Gaunan. leidim. gyv. Lietuvoj	Turi būti išsiųsti iš Lietuvos			Tuoju pa- leista	Nuslysta dalių virši- ninkams	Del įvairių priežasčių sulaikyta ir tuoju išly- rus paleista	Sulaikyta tolimesniam tyrimui	Po ištirimo lieka are- štuotu
Kaune	1067	68	—	9	—	—	7	1	3	—	100	811	188	68
Panevėžio mst.	568	379	—	170	—	7	—	1	—	—	11	558	11	1
Panevėžio apskr.	446	—	—	425	21	2	—	—	—	—	—	446	—	—
Biržų—Pasvalio apskr.	5	—	—	5	195	—	2	—	2	—	—	5	—	2
Seinų apskr.	704	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	702	—	2
Mazeikių apskr.	317	136	3	160	12	3	1	—	2	—	—	260	54	5
Lietnos apskr.	845	194	—	557	—	92	—	2	—	—	—	746	99	7
Šiaulių mst.	146	46	—	97	—	3	—	—	—	—	—	145	3	—
Šiaulių apskr.	37	25	—	4	—	4	2	2	16	—	—	27	3	7
Kedainių apskr.	365	92	—	250	2	5	—	—	3	—	1	25	—	16
Rokiškio apskr.	50	4	—	15	25	—	6	—	3	—	—	77	19	27
Raseinių apskr.	107	35	—	35	—	—	3	—	6	—	—	57	12	5
Šakių apskr.	60	17	—	47	—	—	—	—	2	—	—	81	—	25
Trakų apskr.	116	40	—	43	—	8	2	9	14	—	—	157	12	24
Ukmergės apskr.	181	100	6	50	—	—	7	1	16	—	—	266	8	—
Tauragės apskr.	274	8	—	4	258	1	3	—	—	—	—	102	18	6
Alytaus apskr.	126	—	108	—	10	6	—	—	—	—	—	35	10	15
Mariampolės apskr.	55	30	5	—	—	14	11	—	—	—	—	18	—	—
Kalvarijos mst.	18	14	1	3	—	—	2	—	—	—	—	105	—	6
Vilkaviškio mst.	111	30	—	—	79	—	—	—	—	—	—	98	—	2
Kybartų mst.	95	10	—	—	85	—	—	—	—	—	—	9	—	5
Telšių apskr.	14	—	—	9	—	—	—	2	3	—	—	9	—	8
Kretingos apskr.	97	32	—	—	57	—	1	1	6	—	—	89	—	8
Virbalio mst.	100	—	—	—	98	—	2	—	—	—	—	98	—	2
Viso	5904	1350	122	1875	840	145	49	19	71	2	112	5260	416	228

Pastaba: Ežerėnų apskr. žinios negautos.

Menas.

✓ „Valdovo sūnus“ Putinolirinė 6 vaizdų drama pirmą kartą buvo statyta Kaune Miesto Teatre sekmadienį, rugsėjo 18 d. Kūrinys duoda įdomių gyvųjų momentų, bet nemažiau ir nuobodžių.

— Dantės 600 metų (1265—1321) mirties sukaktuvės. Šito genialaus italų poeto sukaktuves minėjo ir lietuviai. Rimtų straipsnių apie Dantės kūrybą, gyvenimą davė „Lietuva“, „Laisvė“, „Draugija“, „Ateitis“. Be to, rugsėjo 11 d. Maskvos univer. prof. Arsieniev'as Miesto Teatre laikė paskaitą, kurioje plačiai apibūdino Dantės gyvenimą ir darbus.

— Ornamentikos rinkimas. L. Meno Kurėjo Dr. organizuoja Ornamentikos rinkimą. Dail. Šimonis provincijoje surinko gausų ornamentikos rinkinį. Dail. Jaroševičius Žemaičiuose daug radęs ornamentų, išdirbinių, ir toliau teberenka.

— Lietuvų Latvių meno paroda Paryžiuje. Galutinai nuspręsta įrengti. L. Meno Kurėjų Draugija prie to darbo rimtai ruošiasi.

— Dailioji literatūra lobsta. „Sekmoji diena“ duoda sąrašą senesnių ir naujų autorių, kurių kūriniai ruošiami išspausdinti. Sąraše yra: 1) Paporonis, 2) Svyrunėlis, 3) J. Tysliava, 4) P. Vaičiūnas, 5) Butkų Juzė, 6) Adomas Lastas, 7) Erškėt Radasta, 8) Pr. Tarulis, 9) Salys Šemerys, 10) Vytautas Bičiūnas. Taip pat Vaižgantas ir J. Švaistas.

SPŪRTAS

— Tarptautinio teniso turniras. T. t. turniro laimėtojams yra paskirta visa eilė gražių prizų. Jų tarpe prizos iš anglų, danų, olandų konsulatų ir privatių asmenų.

Margumynai.

Redakcijoje gautas laiškas su antspaudu: „1-jo Lietuvos Raitelių Pulko 3 eskadronas“. Stebina mus toks, kad švelniau išsitarus, pavadinsime netikslumas. Pirmą provincijoje, būdavo, rašo rengdami vakarėlį „lietuvių vakaras“, bet dabar ir ten metė taip daryti suprasdami, kad Lietuvoje savaime aišku kienu ir kas daroma. Tik svetimtaučiams (mažumoms) yra pateisinamas savos tautybės pabrėžimas mūsų valstybėje.

Br—las.

Pranešimai.

I.

Lietuvos Fizinio Lavinimosi Sąjunga, Lengvos Atletikos Sekcija.

Turime garbės Tamstoms pranešti, kad Lietuvos Fizinio Lavinimosi Sąjunga organizuoja 1921 m. rugsėjo 25 d. 12 val. 30 min. Kaune, Laisvės Alėjoje dvi estafetės, būtent:

1. 1000 metrų estafetė: 10 begėjų po 100 metrų; startas ties paštu, finalas ties-Soboru.

2. Švedų estafetė: 4 begėjai po 400, 300, 200 ir 100 metrų (iš viso 1000); startas ir finalas tie patys.

Pranešdami tai, šiuo kviečiame Tamstą dalyvauti tose rungtynėse ir prašom įsiregistruoti iki 23.IX.21. Lietuvos Fizinio Lavinimosi Sąjungos raštinėje (ant Vytauto Kalno (pas žemiau pasirašiusį, kur ir smulkesnių žinių galima gauti.

Eretas

Lietuv. Fiz. Lavinimosi Sąjungos
Lengv. Atletikos Sekc. Vedėjas.

II.

Evangelikam pamaldos.

Rugsėjo 25 d. sekmadienį 12 v. d. Kaune vietos Ev. Liuterėnų bažnyčioje (ties Aleksoto tiltu) bus Evangelikų pamaldos Lietuvių kalboje. Pamaldas laikys kariuomenės kapelionas kunigas Ad. Šernas.

Redakcijai atsiųstos knygos paminėti.

Antanas Bružas. Kodel Lietuviai su Lenkais nesusitaiko. Skiriame Broliams Lietuvos Artojams. Kaina 2 auksnai. 69 psl.

Knygelė parašyta labai suprantamai ir išspausdinta didelėmis raidėmis.

Redakcijos atsakymai.

Karoliui Kublickui. Tuo klausimu kreipkitės pas savo apskrities žemės ūkio įgaliotinį. Jeigu toji vieta, kur Tamsta nori gauti žemės atiduodama kariams, tai Tamsta galėsi ją gauti.

Kaušiu. Galima, aukščiausiai valdžiai leidus.

P. Skaisgiriui. Tamstos rašinėlis mums neįdomus. Nespausdinsime.

Germanavičiui Pranui. Negalima.

11 p. Vilniaus pulko kariams, atsiuntusiems žinią apie Vyr. Leit. Mauragio mirtį. Pranešimo negalime dėti, kadangi nėra parašų.

Vyr. leit. K. Novakui. Mums gaila Tamstos darbo: daug rašyta, bet pasinaudoti negali nei „Karys“, nei „Mūsų Žinynas“. Tokių rašinių, tariant kaleidoskopų reikia yengti. Verčiau apie vieną dalyką rimtai parašyti, kaip apie „viską“ silpnai. Rašinių galite iš Red. pasiimti.

Leit. Toliušiu. Tamstos laiško nespausdinsim, nes jis neturi viešos reikšmės. Iš savo pusės patyrėm, kad II Karo Mok. laidos fotografijos reikalas pavesta atlikti Karo Mokyklos adjutantui leit. Slabšiu. Jį galit ir kreiptis.

Pranui Bernatoriui. Tamstą, matyti, suklaidino mūsų eiliuotinės poezijos „mados“. Jei turėtumėm, kaip kiti laikraščiai turi, kokią „šiaudinę atkarpą“ arba „šepšerėp“, tai spausdintumėm, bet to neturim.

Vl. Jestienskiui. Demobilizuoti kareiviai žemės gali gauti, jei Armijos Tėismas už nusikaltimą nesiaurina telsių. Bausti Baudžiamojo Statuto §§ 29 ir 30 žemės gauti negali.

Pr. Puišiu. Žemė kariams rūšimis duodama taip: I rūšies nuo 8 ligi 12 deš., II — nuo 12—16, III — nuo 16—20. Rūšių skirstymas priklauso nuo skyrimo komisijos.

Petrui Pakalniniui. Jei pasidaliję žemę jod turėsite nedaugiau 10 deš., turėsite telsės gauti. Be to, žemės gauna ir tie, kurių tėvai turi nedaugiau 20 deš.

Leidėjas—Kr. A. M. Karo Mokslo Skyrius.

Redaktorius—Kap. J. Laurinaitis.

Lietuvos Valstybės spaustuvė. Kaunas Totorių gatvė Nr. 14.

39,1047